

SERIA
C
NUMĂRUL

222161
CUNOȘTINȚE
FOLOSITOARE

69

„DIN LUMEA LARGĂ”
DIRECT. REDACȚIONALĂ PROF. UNIV. I. SIMIONESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dr. IOAN URBAN-JARNIK

DE

ARTUR GOROVEI

Membru corespondent al Academiei Române

EDITURA „CARTEA ROMĂNEASCĂ” BUCUREȘTI

Prețul Lei 8.—

„CUNOȘTIINȚE FOLOSITOARE”

* - 8 lei numărul; celelalte 5 lei.

Seria A. „ȘTIINȚĂ PENTRU TOȚI”

Nr.

1. Cum oră omul primitiv de I. SIMIONESCU.*
2. Viața omului primitiv de I. SIMIONESCU.*
3. Gazuri e Naturale de I. SIMIONESCU.*
4. Albinele de T. A. BĂDĂRĂU.
5. Furnicile de T. A. BĂDĂRĂU.
6. Viața plantelor de I. SIMIONESCU.*
7. 10-11. Pasteur de C. MOTAȘ.
8. Porumbelii mesageri de V. SA-DOVEANU.
9. Planeta Marte de ION PAȘA.
10. De la Omul la Einstein de GENERAL SC PANAITESCU.
11. Cum vedem de DR. I. GLĂVAN.
12. Razele X. de AL CIȘMAN.
13. Omul dela Cucuteni de I. SIMIONESCU.
14. Protozoarele de I. LEPSI.
15. Fulgerul și trăsnetul de C. G. BRADTEANU.
16. Nebuloasele gazeoase de M. E. HEODOVANU.
17. Bacteriile folositoare de I. POPU-CAMPEANU.
18. Scrisori cerești (Meteorite) de I. SIMIONESCU.
19. Din istoricul electricității de STEL. C. IONESCU.
20. Mercur și Venus de C. NEGOIȚĂ.
21. Reumatism și arterioscleroză de DR. M. CĂHĂNESCU.
22. Oameni de inițiativă de APOSTOL D. CULEA.
23. Henri Ford de I. G. N. GANEA.
24. Musca de I. MUREȘANU.
25. Cifrele de G. M. LAZĂRESCU.
26. Animale de demult de I. SIMIONESCU.
27. Lămurirea potopului de I. SIMIONESCU.
28. Din viața oamenilor întreprinzătorilor de APOSTOL D. CULEA.
29. So țelatare națiunilor de ARTUR GORVEI.

Nr.

30. Fieatul și boalele lui de DR. M. CĂHĂNESCU.
31. Electrochimia și electroliza de N. N. BOTEZ.
32. Noțiuni de electricitate de ION. CASSETI.
33. M. Berthelot de CAPIT. M. ZAPAN.
34. Izvoare actuale de energie de E. SEVERIN.
35. Goethe ca naturalist de PROF. I. SIMIONESCU.
36. Viața'n munți de I. SIMIONESCU.*
37. Principii de biologie de I. SIMIONESCU.
- 38-40. Fauna Mării Negre de BĂCESCU M și CĂRAȘU S.*
41. Vitaminele de DR. N. GAVRILESCU.*
42. Petrolul de I. SIMIONESCU.*
43. Șobolani și șoareci de PROF. RADU VLĂDESCU.*
44. Viața la Ecuator de I. SIMIONESCU.*
45. Viața la tropice de I. SIMIONESCU.*
46. E. Roux de PROF. DR. G. MARINESCU.*
47. Cutremurele de I. SIMIONESCU.*
48. Cum birue viața de DR. VASILE ZAHĂNESCU.*
49. Plante carnivore de I. POPU-CAMPEANU.*
50. Chihlimbarul de A. RABICHON.
51. Newton de O. ONICESCU.*
52. Fiuturii de zi de I. SIMIONESCU.*
53. Fiuturii de noapte de I. SIMIONESCU.*
54. Giandă cu secrete internă de PROF. DR. C. PARHON.*
55. Sarea de PROF. I. SIMIONESCU.*
56. Cîrcuțația materiei de PROF. I. SIMIONESCU.*
57. Păseri de apă de C. S. ANTONESCU.*
58. Flori de primăvară de I. SIMIONESCU.*
59. Din viața marilor fizicieni și chimiști de C. ALLACI.*
60. Descartes de O. ONICESCU.*
61. Stelele noul de C. ARGINTEANU.*
62. Strejăria de V. GHEȚEA.

Seria B. „SFATURI PENTRU GOSPODARI”

Nr.

1. Despre tovărășii de PREOT. C. DRON.
2. Despre scarlatină de DR. I. GHEORGHIU.
3. Mărcuțul și alte legume de P. ROZIADE.

Nr.

4. Sifilisul de DR. E. GHEORGHIU.
5. Votul obștesc de A. GORVEI.
6. Pelagra de PROF. V. BABEȘ.*
7. Alegerea semințelor de C. LACĂȚIANU.

SERIA C.

No. 69

CUNOȘTIINȚE FOLOSITOARE
DIN LUMEA LARGĂ

Dr. IOAN URBAN-JARNIK

DE

ARTUR GOROVEI

Membru corespondent al Academiei Române

EDITURA „CARTEA ROMĂNEASCĂ”, BUCUREȘTI

17516—937

222161

Catalogul general

al editurii

„Cartea Românească”

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*după cerere
se trimite gratuit*

Dr. IOAN URBAN-JARNIK

Un savant, prieten al Românilor, a fost Dr. Ioan Urban-Jarník, profesor la Universitatea din Praga.

Cunoscut și apreciat într'un cerc restrâns de intelectuali din țara noastră, Jarník este aproape necunoscut în lumea tineretului nostru de astăzi.

Se cuvine să-i facem dreptate, ca să ne cinstim pe noi înșine, vorbind despre el.

Ioan Urban-Jarník s'a născut la 25 Mai 1848 în satul Pottenstein, din Bohemia, de care a rămas legat, toată viața, prin cele mai duioase amintiri, și din care ar fi dorit să facă un raiu pământesc.

A studiat filologia și a prins mare dragoste de limba românească, în tainele căreia a pătruns prin muncă temeinică și mare iscusință; și despre care a publicat studii importante precum cartea „Sprahliches aus rumänischen Volksmärchen“ (1877), și un indice la dicționarul lui Diez (1878), lucrări care l-au indicat profesor de limbile romanice la Universitatea din Viena, unde a fost numit în 1878, iar în 1882 a fost strămutat la Universitatea din Praga.

Limba românească a învățat-o el din cărți, în special din cărțile de literatură populară și ca să

poată s'o și vorbească, a venit în România, unde uneori stătea câte trei luni.

Lucrarea fundamentală asupra limbei românești, a lui Jarník, este o foarte valoroasă culegere de cântece populare: „Doine și strigături din Ardeal“, făcută în colaborare cu Andrei Bârseanu, lucrare editată de Academia Română, în 1885. Operă personală a lui Jarník, este Glosarul româno-francez, dela finele acestui volum, model de muncă pricepută și conștiincioasă.

Sunt savanți profesori de limba românească la Universitățile din străinătate, care cunosc teoretic limba noastră, dar nu se încumetă să o scrie și mai puțin încă să o vorbească. Jarník a fost una din excepții: el a scris și a vorbit românește, pentru că pe dânsul nu l-a interesat numai studiul limbei, ci el ne-a iubit cu toată patima, s'a identificat cu sufletul nostru.

Activitatea lui Jarník nu s'a mărginit la articolele publicate în „Convorbiri literare“, la studiile de folklor tipărite în revista „Șezătoarea“ din Folțiceni, și în alte publicații; mare parte din viața lui s'a scurs întreținând foarte întinsă corespondență, în limba românească, așa de dragă lui, cu un mare număr — câteva sute — de persoane din România și din celelalte țări românești.

Jarník nu se mulțumește să studieze limba noastră în liniștea cabinetului de lucru, sau a bibliotecelor; el trăia între ai noștri, și nu lăsa nici un prilej care-l îndruma înspre noi.

În 1911, când s'a serbat jubileul de 50 de ani

al Universității de Iași, el a fost delegat, de Universitatea din Praga, să o reprezinte la această solemnitate. În discursul rostit la banchetul din 26 Septembrie, Jarník a spus: „Mai este o împrejurare care m'a făcut de am primit cu însuflețire însărcinarea cu care am fost onorat. Pasă-mi-te eu de 32 ani îi trag dorul Capitalei a doua a țării Românești s'o văd ; și în sfârșit sosi ea, ziua fericită, în care mi-a fost dat să-mi văd visul cu ochii.

„Iată de unde mi-a venit acest dor“.

„În primăvara anului 1879 am petrecut, grație ospitalității cu care am fost primit de către actualul ministru al afacerilor străine, domnul Titu Maiorescu, vreme de două luni de zile la București, și acolo am făcut între alte cunoștințe și pe cea a smeritului culegător-tipograf Petre Ispirescu. Cei cari cunosc modestele încercări ale mele cu privire la limba populară română, pricep de ce pun un preț atât de mare să mă împrietenesc tocmai cu bărbatul acesta, meșter iscusit în ce privește limba adevărată a poporului din Muntenia.

„Știam că la Iași trăia atunci Ioan Creangă, pe care, și cu tot dreptul, îl socoteam de un cunoscător neintrecut al graiului poporului moldovenesc; ardeam deci de sete să fac cunoștință personală și cu d-sa. Din nefericire împrejurările vitrege mi-au zădărnicit împlinirea acestei dorințe, și de aceia am rămas cu dorul să văd măcar orașul în care a trăit acela ale cărui lucrări mi-au părut totdeauna și-mi par și în ziua de astăzi niște nestemate din comoara nesleită a poporului român din Moldova.

„Lucrurile stând așa, d-tră puteți să vă închipuiți bucuria și dorul cu care am alergat în acest frumos oraș, Capitala de mai înainte a principatului Moldovenesc, ș'apoi, după ce răulețul Milcov încetase a despărți pe frații de un sânge, oraș de mare însemnătate pentru istoria și cultura poporului român“.

Studentii români din Praga erau prietenii, protejații lui Jarník; casa lui era casa lor.

În timpul războiului mondial, el s'a devotat cu totul îngrijirii răniților și bolnavilor soldați români din armata austriacă, și a prizonierilor din armata noastră.

Ce a făcut Jarník pentru dâșii, ne mărturisește, foarte pe scurt dar destul ca să înțelegem, redacția ziarului „Românul“, din Ardeal, într'un număr din 1914, în care se spune :

„Avem și noi un prieten bun în Praga. E d. profesor universitar Dr. Ioan Urban-Jarník. Prietenul bun se arată la vremuri grele. Așa ni s'a dovedit acuma Dr. Jarník. A căutat acest prieten al nostru pe Românii răniți din capitala boemă și văzând cât au aceștia să sufere chiar din motivul că nu se pot înțelege cu medicii și îngrijitorii lor, a scris o broșurică, în care se cuprinde într'un chip măiestru (cu întrebări și răspunsuri, simplu *da* ori *ba*) tot materialul pentru convorbirea cu răniții români, de cari au medicii și îngrijitorii lor lipsă.

„Intr'adevăr, broșura iubitului nostru prieten a făcut mare bine răniților români din Praga. De binele acesta se face amintire într'un foileton in-

titulat „O zi în lazaret“, scris de doamna Maria Majer în ziarul boem „Právo Lidu“ (No. 45) din Praga“.

În acest foileton, tradus apoi de Jarník și tipărit într'o broșură care se împărția răniților, doamna Majer spune, între altele, următoarele, vorbind despre răniți.

„Toți se grăbesc, nu însă de dorul să li se pună bandaje, din contra! Știu ei bine ce-i așteaptă și doresc să fie gata cât de curând. Acelor ce veniau pentru cea dintâia oară, li e frică, cu toate acestea doresc să li se pună legătura, căci rana, după ce au călătorit, doare. Un Român, rezervist, avea atâta frică de legătură, încât cam bănuitor se împrietea cu cureaua, puind-o în noapte după sosire în jurul gâtului și stând sub fereastră. Tovarășii lui deșteptându-se, l-au liniștit, întrucât aceasta, în urma deosebirei limbei, a fost cu puțință. Dimineața l-au adus în sala de bandaje; faima despre el îi mersese înainte. Și iată, dragul desnădăjduit *cu ajutorul profesorului Jarník* (convorbiri cu soldații răniți de obârșie română) *chiar din senin deveni un prieten cald al tuturor persoanelor din sală.* Plecând, întinse mâna tuturor, începând cu doctorul său.

Ni spuse de unde este, ce meșteșug a învățat, ni-a dat prevenitor lecțiuni de limba românească, împărtășindu-ni cum că are acasă trei copii,“

Pentru a ne face cunoscuți în lumea din Praga Jarník a ținut o serie de conferințe despre noi, publicând și o broșură comemorativă, intitulată: „Șezătorile românești de pe muntele Sion din Praga“.

Un tovarăș al savantului, în admirația și dragostea pentru noi i-a fost cunoscutul, marele filoromân : *Abatele Zavoral*.

Pentru meritele sale, ca om de știință, Jarník a fost ales membru corespondent al Academiei Române, la 28 Mai 1879, iar la 7 Iunie 1919 a fost ales membru onorar.

Pentru meritele sale ca iubitor al poporului românesc, Jarník a fost stimat de toți acei cu cari a venit în contact, și amintirea lui va servi ca pildă pe totdeauna.

La 12 Ianuarie 1923, poporul românesc a pierdut un admirator și un prieten dintre cei mai sinceri, cărui se cuvine să-i fim recunoscători : Dr. Ioan Urban Jarník.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sufletul unui om se desfășură mai limpede în scrisorile adresate prietenilor ; în scrisorile lui Jarník, pe care le-am primit eu, apare omul prieten al nostru și iubitor al limbei noastre, cunoscută de el așa de adânc.

Din aceste scrisori aflăm amănunte interesante chiar despre chipul în care ni studia el limba ; sunt unele informații despre studiile plănuite de el pentru viitor, a căror înfăptuire însă nu a avut norocul să o săvârșească ; găsim în aceste scrisori câteva amănunte din viața lui intimă, dragostea de locul natal, năzuința lui ca unul din fii să-i continue activitatea, dorință care i s'a îndeplinit : Hertvig Jarník, actual profesor la Universitatea din Brno,

cunoaște amănunțit limba românească, o vorbește curent, ca orîșicare dintre noi, a publicat studii importante despre limba noastră, și sunt în măsură să destăinuesc că amândoi filoromânii, Jarník tatăl și Jarník fiul, în corespondența dintre ei, întrebunțau numai limba românească, pe care o învățase și soția lui Ioan Jarník, influențată de soțul și de fiul ei.

De aceia îmi îngădui să utilizez o parte din scrisorile ce am primit, ca să-l cunoaștem cu toții, în ascunsurile sufletului așa de mare, precum l-a avut el.

Eram student, în București, când s'a expus în vitrinele librăriilor volumul „Doine și strigături din Ardeal, date la iveală de Dr. Ioan Urban Jarník și Andreiu Bărseanu”, din prefata cărui volum am aflat că Jarník era bohem și profesor la Universitatea din Viena.

Cum aș fi putut să bănuiesc, atunci, că va veni o vreme în care să am legături de prietenie cu străinul acesta, profesor de Universitate, care cunoaște limba română, destul de bine, pentru a se încumeta să pregătească un volum întreg de cântece populare, ba încă să alcătuiască și un glosar, așa de migălos și de conștiincios, precum e acel dela finele volumului.

Primele mele relațiuni cu profesorul care acum își făcea cursurile la Universitatea din Praga, datează din anul 1892, când am scos revista de folclor „Șezătoarea”.

Cuvintele pe care mi le adresase el, mă lăsau

în oarecare nedumerire. Nu puteam să-mi explic pentru ce suma de opt lei pe an, abonamentul revistei, să fi reprezentat, pentru un profesor universitar, o sumă așa de însemnată, ca să se despartă de ea făcând un sacrificiu. Așa rezultă din scrisoarea lui:

„Cu toate că venitele mele nu sunt așa strălucite, ca să mă pot lipsi, fără ca să mă resimt de aceasta, de suma fixată de abonament pentru Șezătoarea, totuși lucrarea aceasta corespunde așa de mult studiilor mele și-mi pare așa de bine făcută, încât nu mă pot opri a nu mă abona pentru anul curent“.

Ceeace nu pricepeam, atunci. În 1892, am înțeles mai pe urmă când am putut să mă încredințez de cumpătarea și de ordinea care domnesc în viața oamenilor de prin alte meleaguri.

Publicam în revista mea, o încercare de bibliografie a folklorului românesc. Știam că dela României din Moravia valahă se adunase și se dăduse la iveală un bogat material de folklor inaccesibil pentru marea majoritate a cercetătorilor noștri necunoscători de limba cehă. Bibliografia aceasta voiam s'o pot menționa și singurul care ar fi fost în stare să-mi vie în ajutor era Jarník.

Cu multă sfială m'am adresat lui și puțină speranță aveam că voiu obține ceea ce doriaam. Mai presus de așteptările mele însă, a fost răspunsul lui Jarník. care mi-a trimis o întreagă lucrare, făcută de el cu muncă și pierdere de timp

În scrisoarea dela 2 Ianuar 1896 îmi spune:

„După cum făgăduisem ieri, vă trimit astăzi cele cerute de D-ștră. Meritul meu e foarte neînsemnat:

partea cea mai mare a lucrării mi-a fost trimisă de D-l Vaclavek însuși, a căruia cunoștință am făcut-o din întâmplare în vara trecută. Copierea celor trimise cât și câteva adaosuri le-a luat asupra sa băiatul meu cel mai mare, care se află în clasa VIII gimnasială și care după cum trag nădejde, se va ocupa și el cu studiul limbilor romanice și în deosebi cu al celei române, și care poate va duce la îndeplinire niște lucrări, pentru care eu adun numai materialul necesar. Are un talent deosebit pentru limbi, și își însușise anul trecut și elementele limbei române. Am de gând să-l trimit anul viitor la Viena unde va avea destulă ocaziune a conveni cu tineri români atât din țară cât și din Transilvania și Bucovina“.

Savantul profesor nu s'a mulțumit numai să-mi trimeată bibliografia; el avea grijă să nu se strecoare prea multe greșeli de tipar și voia să facă el singur corecturile: „Cu tipărirea însemnărilor mele va fi cam greu de oarece în tipografia d-stră vor lipsi literile noastre. N'ar fi bine când se va tipări să mi trimiteți mie o corectură, ca să nu se strecoare prea multe greșeli?“

O scrisoare în care se oglindește dragostea lui Jarnîk pentru poporul românesc mi-a adresat-o la 2 novembre 1908. Se cuvine să o reproduc în întregime:

„Sânt nedumerit și în nedumerirea mea îmi iau voie a mă adresa la d-stră, nădăjduind că nu veți pregeta să-mi răspundeți cât se poate de grabnic.
„Nu știu dacă oarecum ajunse până la d-stră

vestea, că m'am hotărît ca de acum înainte, câtă vreme îmi va mai fi dat să țin prelegeri la Universitatea cehă din Praga, să nu mă îndeletnicesc decât cu limba și literatura română. În privința celei din urmă mă gândesc mai cu seamă la ce populară, fiindcă numai în dânsa am făcut ceva și așa am și anunțat pentru semestrul acesta de iarnă 3 ore pe săptămână gramatica română și 2 literatură poporului român cu citirea și explicarea texturilor.

«Am început în privința celei din urmă să fac o introducere ce tratează despre această treabă și tocmai aici sânt încurcat și mă rog să bine-voiți a mi da o lămurire ca să nu zic ceva ce nu este exact.

„În numărul 5—6 din Șezătoarea 1908, luă să zică din Decembrie 1907, am aflat o veste foarte îmbucurătoare: va să zică că s'a înființat în România societatea Folkloriștilor din România și cu mare bucurie am și aflat, cum că societatea aceasta are să îngrijească de acum încoace de scoaterea regulată a Șezătoarei.

„Zic c'am aflat cu bucurie despre aceasta, căci nădăjduiam că acum d-stră, care cu atâta abnegație și energie neobosită ați publicat revista aceasta, o să fiți scutit de griji și veți putea ca în liniște sufletească să vă îndeletniciți cu lucrarea de predilecție a d-stră.

„Când ce să văd? Cu două luni mai înainte mi s'a trimis o revistă de limbă, literatură și artă populară „*Ion Creangă*“, pe când din Șezătoarea dacă

nu mă înșel, mi-au sosit numai numerile 7—8 și altceva nu.

„Așa aș putea gândi că cine știe din ce motive Șezătoarea a încetat de a mai apărea și că Ion Creangă a înlocuit-o. Da atunci mă mir aflând și numele d-stră între cei cari au contribuit la revista cea nouă. Va să zică sunt încurcat, nedumerit, și vă rog să binevoiți a-mi da deslușiri. Pot să fie și scurte, numai de un lucru mă rog: să vie cât de curând, ca să știu ce să zic în privința aceasta auditorilor miei, cari s'au înscris în număr destul de mare.

„Să vă mai spun cum de m'am hotărît ca de acum înainte să-mi jertfesc slabele mele puteri limbei și literaturii române.

„În luna lui Maiu a c. mi-am terminat 60 de ani ai vieții. După legile noastre am drept a intra în pensie, și așa am și vrut să fac, după ce m'am fost îngrijit de doi tineri cari să facă cursuri de limba franțuzească. S'au pus însă pe lângă mine decanul facultății și rectorul universității, rugându-se de mine, să nu mă duc, să mai stau, și așa m'am lăsat înduplecat, însă cu două condițiuni: una să fiu scutit de conducerea așa zisului seminar roman și să-mi fie îngăduit să mă îndeletnicesc numai și numai cu studiul meu de predilecție, limba română. În privința seminarului trebuia cerut îngăduirea ministerului, care a și sosit, pe când în ce privește desideratum al meu cel al doilea, aceasta stă în mâna mea, căci nimeni n'are dreptul să mă împiedice s'o fac.

„Tocmai astăzi am și primit dela Socec din București câteva cărți publicate de firma aceasta, care privesc limba poporului român. Astăzi încumet a mă adresa la d-stră cu rugarea cum urmează: Paremi-se, că d-stră ați publicat într'o zi o bibliografie a folklorului român; de bună seamă, o am și eu, până însă să dau de dânsa, în numărul de cărți pe care le am, ar trece vreme mai îndelungată, pe când mie mi-ar trebui numai decât ca să pot comanda cele ce nu posed încă. Am, ce e drept, o bibliotecă destul de bogată, cu privire la limba și literatura română, mai cu seamă cea poporană, îmi lipsesc însă multe și puțin câte puțin aş căuta să mi-le procur toate. Vreau s'o fac cu atât mai mult fiindcă băiatul meu cel mai mare, Hartwig, amnuensis la biblioteca țării din Brno, capitala Moraviei, se îndeletnicește foarte zelos cu studiul limbii române, pe care o vorbește și o scrie cât se poate de bine. Așa pot nădăjdui că dacă într'o zi voi da ortul popii, colecțiunea mea de cărți n'o să fie împrăștiată și să ajungă pe mâna ori cărui jidov buchivist, ci are s'o ia în stăpânire moștenitorul meu.

„Atât am avut la inimă să vă spun deocamdată și cred, că de acum încolo, dacă îmi dați voie, o să stăm la vorbă mai adeseori, căci mare îmi este dorul să mai fac ceva pentru limba și poporul care mi au căzut tronc la inimă“.

•

Savant de mare valoare, și om extrem de conștiincios, Jarník făcea contract cu alții cari, fără să

aibă cunoștințele lui, se cred în stare să întreprindă lucrări mai presus de puterile lor.

Când i-am propus, în mod timid, să primească a-mi face cinste să-l număr între colaboratorii Șezătorii, trimetându-mi vreun articol, el îmi răspunde, la 2 ianuar 1909, prin o lungă scrisoare, din care se poate vedea ce fel de scrupule îl opreau de a-mi împlini dorința.

După ce-mi vorbește de cursurile de limba și literatura populară română, pe care le face la Universitate, îmi scrie lucruri prea interesante, ca să nu fie cunoscute :

„Cu părere de bine văd că s'au aflat vr'o 12—15 inși cari au interes și vin regulat, am și o bibliotecă destul de mare, ca auditorii mei să tragă oarecare folos din prelegerile mele, atâta însă e tot. Cu totul altcum stă treaba, dacă ași vrea să mă pun față cu cetitorii români, ca să li vorbesc în limba strămoșască a lor, despre niște lucruri în care ei sânt cu mult mai competenți decât mine.

„Am spus că posed un număr de cărți românești destul de mare, mai cu seamă în ce privește literatura veche și cea poporană, cu toate acestea însă nu pot tăgădui că-mi lipsesc alte multe, fără care nu pot să încumet a face niște studii comparative. Chiar dac'aș isbuti să-mi procur toate ce au ieșit în formă de cărți, câte basme, câte poezii populare de toate felurile s'au tipărit în niște reviste și chiar și jurnale, cărora nici de nume nu le știu aici în Praga, care poate numai în biblioteca Academiei Române și în biblioteca centrală din București se vor fi aflând.

„Și apoi nu trebuie uitat cum că în primăvara anului trecut mi-am împlinit cei 60 ani, și e greu, dacă nu cu neputință, ca într'o vârstă atât de înaintată, să te apuci de ceva cu totul nou, și să te poți aștepta la ceva de mai Doamne ajută, ca rod al silințelor tale.

„Cu 20 ani mai înainte treaba șa altfel, atunci eram nu numai plin de zel (căci zelul nu-mi lipsește nici astăzi), ci aveam și îndrăsneală să lucrez. Așa bunăoară am propus Academiei Române că voiu stării să alcătuesc un vocabular cât se poate de complet al tuturor produselor muzei poporane românești. S'a și pomenit despre aceasta în Analele Academiei, afacerea însă a rămas baltă și nici nu putea să fie altfel. S'a întrebat dl. Hașdeu despre treabă, și părerea lui a fost c'asa ceva ar fi de prisos, fiindcă în dicționarul cel mare al Academiei are să se ție seama de toate acestea. Mai târziu mi s'a dat prilejul să contribuesc în câtva la sporirea materialului limbistic luat din produsele muzei poporane române, scoțând în răstimp de doi ani de zile la cuvinte populare împreună cu citațiuni, din colecțiuni de basme și poezii poporane românești.

„În ce privește o anume parte a produselor Muzei poporane, va se zică basme, am avut chiar un plan cât se poate de vast, și de acea îndrăzneț: voiam să alcătuiesc un fel de dicționar de materii conținute în toate basmele de pe lume. Tocmai atunci stam în corespondență cu vestiul folklorist german din Weimar, Reinhold Köhler, pe care chiar l-am

vizitat în primăvara anului 1884, întorcându-mă cu nevastă-mea dintr'o călătorie de studii din Paris.

„Mi se pare că conținutul acestei scrisori ar putea interesa pe cetitorii revistei D-tale și de acea îmi iau voe să traduc o parte dintrânsa, care privește acest plan al meu.

„In ce privește planul D-tale de a face din basme poporane un obiect de studii deosebite, mărturisesc, cum că D-ta, cu cunoștințele cele mari de limbi, pari a fi cu totul potrivit pentru așa ceva, și de aceea eu aș dori ca D-ta să isprăvești propusul D-tale. De altă parte, încă, trebuie să te fac atent, că studiul colecțiilor de basme, care din ce în ce se înmulțesc, cere prea multă vreme, și că de aceea este de temut ca nu cumva să fii silit a răstrânge cam prea mult specialitatea D-tale de căpetenie, va se zică filologia romanică. Să faci în scris extracte din toate basmele, ce le ai la îndemână, este o lucrare cât se poate de mare. După experiența mea nu este de loc lesne de-a face într'un basm un extract de care ai putea să te folosești; adeseori ne lăsăm totuși a trece cu vederea vr'o trăsătură, care mi se pare fără importanță, sau care poate este aproape cu totul ștearsă. De aceea, când e vorba de o nouă versiune a vreunui basm, trebuie mai totdeauna să controlăm și să compăram extractele pe care le am și făcut. Extractele cu greu le putem face prea pe larg, și în anumite cazuri, va trebui, ca la cercetările noastre, să consultăm totdeauna textul însuși, care nu poate fi înlocuit de nici o analiză.

„Este și părerea mea, că analizele ar trebui deocamdată înșirate alfabetic, după numele culegătorului sau a colecțiunei, și tot așa și momentele, s'au elementele, s'au trăsăturile particulare, în ordine alfabetică după devise (vorbele ce exprimă ideea de căpetenie), b. o. *vulturul* care urcă pe erou; *lăpădarea* lucrurilor din partea aceluia ce fuge; *ochii* scoși și din nou puși; *odaia* cea oprită; *râsul* din care se face trandafiri, ș. a. Analizele basmelor ar trebui puțin câte puțin ordinate astfel, ca să vie la olaltă versiunile unui și acelaș basm ș'apoi basmele înrudite.

„Vă fac și atent, cum că Folk-Lore Society din Londra a numit un deosebit Folk-tale Committee și că pune pe membrii săi să facă analize de basme, după o șemă particulară.

„Răposatul meu amic, învățatul Anton Schiefner din Petersburg, chiar în anul 1870 s'a fost ocupat cu planul a pune la cale un dicționar de materii de basme, ca și de trăsăturile și elementele singuratic. Tocmai în zilele cele din urmă un învățat francez a avut ideia, de tot spontană, a face un „Dictionnaire des contes populaires“, și a căutat să mă câștige și pe mine. Eu, însă, n'am vreme pentru așa ceva, și mi-am și dat părerea, cum că mai bine ar fi, dacă s'ar mai aștepta publicarea, de câteva colecțiuni anunțate, și traducerea de astfel de colecțiuni.

„Atâta deocamdată! Să te mai chibzuești și să-mi dai de știre cum merge treaba și să fii convins că mă voi bucura aflând, că d-ta vei întrebuința

o parte a vremii și a puterilor d-tale pentru basmele poporane și cercetarea lor“.

„Pân'aici Köhler. Cu părere de rău mărturisesc că temerile domniei-sale s'au adeverit, renunțând eu la o lucrare care într'adevăr ar fi fost absorbat tot timpul ce-mi sta la dispoziție».

In altă scrisoare a lui, din 19 August 1913, Jarník mă roagă să nu-i nemțesc numele; el ținea să se știe boem, lucru de care se mândrea. Imi trimesese un articol pentru Șezătoarea, și-mi scrie :

„La tipărirea numelui meu *Jarník* să te ferești ca de dracu să scrii *Jarnick*, de oarece acest *ck*, care nu există în limba boemă, ar face din numele meu curat boem, unul german. Corect este *í* : dacă tipografia nu dispune de un *i* cu accent (ceea ce la noi este semnul de prelungire), pune și fără accent, numai nu-mi face o coadă nemțească“.

Despre modul cum lucrează la alcătuirea unui dicționar al limbei române, Jarník îmi dă interesante informații într'o scrisoare din 8 Februar 1914 :

„Când acum 35 de ani, în vremea petrecerii mele la București, și chiar mai înainte, în Viena, am luat asupra mea să scot din dicționarul lui Cihac cuvintele atât cele românești cât și cele străine, din care cel puțin, după părerea sa, și-au luat o-bârșia cele dintâi, scriam toate aceste cuvinte pe câte o bucată mică de hârtie, niște „fiches“ cum zic Francezii. Scopul lui Cihac a fost să capete astfel material pentru compunerea unui indice, sau

să zic mai bine a indicilor, găsindu-se acolo pe lângă cel român și al celorlalte limbi. Eu însă scoțeam și atari cuvinte despre care știam că este de prisos să le scot pentru lucrarea d-lui Cihac, ci le scoțeam pentru mine. Numai în ce privește materialul limbistic din cel dintâi volum, elemente latine, am fost mai puțin doritor să le am toate pe țidule, de oarece îmi erau cunoscute mai mult decât cele din volumul al II-lea.

„Cetind apoi, întru cât mă îngăduia vremea, niște colecțiuni de texte populare, de câte ori găseam câte un cuvânt care mi se părea interesant din vreun punct de vedere, îl puneam pe țidula cuvântului cu pricina, și de nu se găsea cuvântul acesta în glosarul meu manuscris, luam o țidulă nouă, și încă de hârtie diferită, fiind pe ea cuvântul cel nou împreună cu pasajul respectiv. Când apoi scriind o dare de seamă asupra Dicționarului universal al lui Șăineanu, voiam să aflu care este raportul materialului limbistic din Șăineanu cu acel al lui Cihac, am făcut o comparație a amândurora scriind la paginile de pe stânga ale caietelor cuvintele din Cihac, și adăugând un semn dacă cutare cuvânt se găsește și la Șăineanu ori ba; dacă Șăineanu avea niște cuvinte ce lipseau la Cihac, le scriam pe paginile dela dreapta. Apoi scoțeam și cuvintele dialectale sau locale din cele culese de mine, și vedeam îndată dacă se găsesc ori ba la unul din cei doi lexicografi.

„Am făcut socoteala paginilor dela stânga, și am văzut că numărul lor este de 391; acum, pe

fiecare pagină găsindu-se cel puțin 20 de cuvinte, face laolaltă 7820 cuvinte, va să zică un număr respectabil, și astfel rânduit încât la fiecare din cuvintele dialectale, sau pe care le socoteam de a-tari, fără mare pierdere de vreme aflam dacă se găsește la unul din acești doi scriitori.

„Un lucru mă nedumerea. Vedeam atât în „Șezătoarea“ cât și în revista „Ion Creangă“ niște liste de cuvinte locale, și mi se părea că, voind să ajung la o stare mai complectă, trebuie neapărat să scot toate aceste cuvinte într'un singur alfabet, ca apoi întâlnit cutare cuvânt mie necunoscut în lecturile mele de texte poporane românești, să mă pot orienta îndată dacă se găsește undeva însemnat și deslușit, ca apoi să adaug citatul (pasajul) respectiv.

„Bine, dar cine să facă lucrarea aceasta absolut mecanică? Acum un an îmi veni prin minte cum că nevasta mea a învățat atâtă românește ca să poată lua asupra sa lucrul acesta. Dânsa bună bucurasă a primit, și până acum a copiat, de pe diverse liste sau glosare, o sumedenie de cuvinte cu deslușirile lor, pe care tocmai aseară le am topit toate într'un singur alfabet. Acolo unde cuvintele acestea, în isvoarele originale, nu sânt puse în ordinea alfabetică, ea înseamnă pe lângă numele autorului și pagina și rândul, în cazuri contrare ajunge numai numele autorului. Ca nevasta mea să nu fie silită să scrie numele autorului respectiv de nenumărate ori, îl tipărește având compus (zețuit) numele lui, sau întreg sau prescurtat, și puind numai eventual cifra paginei și a rândului.

„Astfel lucrând dânsa a scos cuvinte din toate listele de cuvinte aflătoare în revista „Ion Creangă“ cât și din Șezătoarea D-tale; păcat numai că volumele VII și VIII lipsindu-mi, nu pot pune pe nevastă să scoată cuvinte și de acolo“.

O altă scrisoare interesantă, cu privire la viața lui Jarník, este cea din 24 aprilie 1914, în următoarea cuprindere :

„Te vei mira D-ta aflând că răspunsul meu, la scrisoarea cea din urmă a D-tale, n'am să ți-l trimet din capitala Boemiei, și nici din locul meu de naștere, ci dintr'un oraș de al cărui nume poate n'ai auzit de când trăești. Cu toate acestea se și poate că mă înșel, deoarece numele acesta se ține de istoria nu numai a țării Boeme ci și a celei universale. Pasă-mi-te este vorba de vestitul rege al nostru George de Podiebrad, care cu toate c'a fost mai nainte un simplu nobil, după alegerea sa de rege s'a arătat vrednic de postul acela nalt.

„Orașul în care scriu aceste rânduri, după ce azi dimineață primisem răvașul D-tale, se chiamă Podiebrady, și în castelul de aici s'a născut acela căruia muzele după ce s'a născut i-au venit ca într'o zi să devie rege.

„Pricina șederi mele aici iat-o.

„Orașul acesta, acum 7—8 ani, avea lipsă de o apă bună de băut. Proprietarul moșiei, prințul Hohenlohe-Schillingsfürst, German de naștere, altfel însă bărbat cum se cade, avu gândul să facă încercare dacă nu cumva s'ar găsi pe moșia lui un loc unde săpându-se s'ar da de un izvor de apă

de băut. Auzind despre minunățiile cu felul de a descoperi unde se găsesc izvoare de apă sub pământ, cu ajutorul unei nuele, și aflând că în Germania este vestit în privința aceasta un asemenea bărbat, care se chema Bülow, l-a poftit să vie la Podiebrady și să arate iscusința lui.

„D-l Bülow făcu ce făcu și tocmai aproape de castel, mișcându-i-se nueua în felul știut de el, s'a încercat aici cu mijlocul unui puț, care se numește artesian. Nu știu până la ce adâncime au tot sfredelit, fără să se fi arătat ceva, și puțin lipsea că s'ar fi dat învinși. Din fericire s'au hotărît să mai sfredelească, și după ce mai pătrunseră câțiva metri, iată că țâșnește din pământ, cu mare putere, un sul de apă curată ca vioreaua. Și când se puseră s'o guste, iată că se pomenesc cu o apă minerală muratico-alcolică, care s'a arătat a fi bun leac în contra mai multor boale.

„Prințul îndată zidi niște case de băi; după doi ani vându însă atât puțurile cât și locul ce lipsea, orașului, care într'adevăr s'a înglodat în datorii de vreo câteva milioane de coroane, viitorul însă al orașului se arată în niște culori priincioase“.

„Aici ăst an am venit — duminica trecută — pentru a patra oară, să caut lecuire de boala mea de zahăr. Știu că despre o vindecare întregă nici vorbă nu poate să fie; apa o beu și în Praga, mă scald însă tot în aceeași apă, și băile aceste sânt din cale afară de plăcute: parcă te gâdilă apa, nu altceva“.

„Am să petrec aici trei săptămâni și după ce m'oi fi întors la Praga, mă așteaptă mare muncă,

va să zică examene de stat din limba franceză, 30 candidați și candidate“.

„Acum numai viu să-ți mulțumesc sincer pentru ploconul primit din partea D-tale; într'adevăr lucrul acesta este pentru mine de o mare valoare și știu să-l prețuiesc după cum merită“.

„De aceea sânt tare mâhnit că presupunerea D-tale cum că aş avea în biblioteca mea broșura despre care amintești, nu corespunde adevărului. Cu atât mai puțin de oarece și D-tale ți s'a spus că nu s'a tipărit decât pentru membrii cutărei societăți, pe când eu n'am fost. Nici nu țiu minte cum o cheamă broșura aceasta, de aş ști, cine știe dacă băiatul meu cel mai mare n'ar putea face astfel să împrumute din vreo bibliotecă“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Jarník nu perdea nicio ocazie ca să facă manifestare de românism, în țara lui. La 13 Decembrie 1924 îmi scrie: „M'ai întrebat dacă cumva n'aş avea ceva pentru Şezătoarea. Din întâmplare aş putea să-ți trimet o bagadelă și iată ce: Acum 3—4 ani, făcându-se prune la noi în mare cantitate, iată că vine un practicant, de bună samă nu israelit, din țara ungurească, să facă țuică din ea. Au venit și câțiva Români dintr'un oraș unguresc (numele nu l-am ținut, dar are să-mi vie în cap) și atunci îmi veni în cap gândul ce bine ar fi de am pune la cale un fel de șezătoare românească în țara Cehului. Intr'o Duminică m'am dus acolo, i-am pofțit (au fost vreo șase inși) într'un restaurant, unde i-am ospătat cu vin și cu carne. După

aceea, fiind îndemnați de mine, s'au pus pe cântat, și eu m'am străduit să scriu unele din cântece, pe care le-aș pune în articolul meu intitulat: „O șezătoare românească în țara Cehului“. Totul ar face ca la 2 pagini.

„Te salut cordial și-ți strâng mâna frățește“.

Articolul nu mi l-a mai trimes.

*

În 1915 Jarník este nevoit, pentru a nu întâmpina dificultăți la censura militară, să-mi scrie în franțuzește. La 29 april mă întreabă despre un articol al lui, ce mi-l trimesese încă în 1914, pe care-l publicasem în Șezătoarea, dar nu mai primise nici un număr din revistă.

Cu câteva zile înainte de intrarea noastră în războiu la 14 august 1916, stil nou, am primit dela el o scrisoare, din Pottenstein, unde locuia pe timpul verii. Era un Tusculum al lui, precum îmi spunea în alte scrisori. Pottenstein era locul lui natal, satul pe care se lupta mereu să-l înfrumusețeze, în care scop constituise și o societate, al cărei suflet era el.

Jarník nu putea să prevadă ce are să se întâmple, și poate că ar fi avut și el pe suflet multe lucruri pe care ar fi vrut să mi le spuie, dar prudența îi impunea să fie ascuns — censura putea să-i facă neplăceri.

De aceia, în această ultimă scrisoare dinnaintea războiului, îmi spune lucruri banale: e secetă, grâul s'a făcut mult.

Îmi dă, însă, și o veste neplăcută: e bolnav.

Trei ani și jumătate nu am mai avut nici o veste unul de altul. În 1919 Jarník a venit în România, dar n'am putut să ne întâlnim, ceia ce a regretat și el, cum spune în scrisoarea din 19 octombrie.

Scrisoarea aceasta nu a fost expediată din Praga, ci a fost încredințată unei domnișoare „care s'a îndrăgostit de limba română și a căpătat dela Minister un stipendiu cu scopul să se desăvârșească la Universitatea din București, în cunoștințele sale din punct de vedere atât științific cât și practic al limbii române“. Domnișoara aceasta a pus, la poșta din București, o serie întreagă de scrisori de ale lui Jarník, către prietenii lui din România.

Tot prin intermediul unui curier special, am primit o scrisoare a lui din 20 octombrie, care m'a făcut să râd cu lacrimi.

Intenționez să trimet pe un fiu al meu la școala politehnică din Berlin, și-l rugasem pe Jarník să se intereseze de chestiunea aceasta. El îmi scrie: „Primind scrisoarea D-tale îndată m'am dus la Consulatul german, crezând că poate prin mijlocirea lui voi putea să aflu ceva despre cele ce te interesează. Mi s'a zis să mă îndreptez de-a dreptul la institutul cu pricina de vreme ce scrisorile se pot trimite chiar și recomandate.

„La dreptul vorbind, nu prea am înțeles bine pe secretarul cu care am stat la vorbă: vorbește o germană din Germania cu niște înghițituri de silabe, încât ascultam fără să fi priceput.

„Cu prilejul acesta dă-mi voie să-ți povestesc una hazlie de tot. Când s'a serbat la Viena aniversarul al 70-lea al lui Maiorescu, m'am dus și

eu acolo, fiind minte cu câtă prevenire Dsa s'a purtat față cu mine în primăvara anului 1879. S'a făcut o sărbătoare mare și încă într'o sală oficială, a Consiliului țării. Ceea ce Francezii numesc „clou“, a fost discursul festiv al profesorului Meyer-Lübke, romanist din Viena, care are oarecare cunoștințe și de limba română, dar nu tocmai desăvârșite, după cum s'a putut vedea dintr'o recenziune a mea a părții sintactice din gramatica sa a limbilor romanice.

„Discursul lui de bună seamă a fost frumos. Zic de bună samă, căci cu toate că tindeam urechea să pricep ceva, am pățit-o tot așa ca azi dimineață cu secretarul din Consulatul german : numai ici colea câte un cuvânt — restul însă tufă !

„Mi-am deslușit treaba așa că de vină a fost locul ocupat de mine : pasă-mi-te ședeam în sală așa că oratorul era întors cu fața spre partea opusă, eram deci convins cum că cei ce ședeau acolo pricep cât se poate de bine.

„Sfârșindu-se discursul, am mers acasă în societate cu dl. General Lupu, care de ani de zile trăește în retragere la Viena, știa deci nemțește foarte bine. Mergând astfel amândoi, povestim despre serbătoare, și atunci aud pe dl. General lăudând și preamărind discursul dlui profesor. Atunci eu cu părere de rău am mărturisit cum că nu prea am înțeles cele vorbite de dl. Meyer, de vreme ce Dsa era întors către mine cu spatele.

„Atunci ce credeți, că a răspuns, spre cea mai mare mirare a mea : Apăi, domnule, nici eu.

„Tablou ! și dl. General ședea atunci tocmai în partea unde era întors oratorul cu fața“.

Jarník a scris la Charlottenburg, și răspunsul ce a căpătat mi l-a trimis, dar nu l-am primit. Era anevoioasă corespondența cu Praga, și nu înțeleg pentru ce, că doar eram popoare prietene. Scrisoarea mea din urmă, se expediase la Praga din Varșovia.

În scrisoarea lui din 26 februar 1920, Jarník îmi spune că germanii, „de ura Românilor *trădători*“ nu-i mai primesc în școlile lor, și mă îndeamnă să ne îndreptăm spre Praga, unde un grup de studenți români au făcut cerere să fie primiți la universitatea din Praga, ceea ce s'a admis. Apoi scrie: „lucrurile stând astfel, și fiul D-tale o să apuce drumul la Praga. Va fi cam greu să i se găsească locuință, nădăjduesc însă că tot se va găsi ceva. Să vie deci deadreptul la mine. Tramvaiul dela gara lui Masaryk are numărul sau 6 sau 14; sosind la stațiunea Myslik ar putea să schimbe vagonul suindu-se pe numărul 2, să mai meargă încă două stațiuni și, coborându-se atunci, s'o iee la dreapta în jos, până ajunge la n-rul 5, unde locuiesc“.

Dragostea lui pentru Românii cari se înscriuseră la școlile din Praga, i-a sugerat o metodă lesnicioasă ca să poată ei să învețe mai curând limba cehă.

Într'o scrisoare din 8 februar 1921, expediată prin Legațiunea noastră din Praga, îmi spune că, deși se găsește de doi ani „în retragere“, tot face două cursuri: unul de limba română, pentru compatrioții lui cari doresc să învețe această limbă, și un curs de limba cehă, pentru studenții români, cari, în număr de vreo 30, s'au înscris la școlile înalte din Praga, cehe sau germane.

Metoda întrebuițată la acest din urmă curs, o descrie Jarnik astfel:

„Cunoscând mai multe cântece poporane cehești, și știind și pe care notă se cântă, iacă-mi plesnește prin cap să mă folosesc de cunoștințele aceste ale mele spre ajungerea scopului urmărit. Chiar în cea dintâiu lecțiune, iată un cântec care în traducere română sună cum urmează:

Munte, munte înalt mai ești,
drăguța mea departe ești,
departe ești peste munte,
dragostea se vestejește.

Vestejește până pică,
nu am în lume nimică;
nu am nicio mângâere,
ci numai dor și durere.

„Așa am și tradus-o în „Drumul pe care am mers“ din Convorbirile literare dela anul 1909.

„Se înțelege că tinerii n'au învățat cântecul fără ca să le fi făcut tâlcul și mi se pare, auzindu-i cum cântă de voios și cum țin minte melodiile pe care le cânt eu însumi, după cum mă pricep, că gândul meu nu e tocmai rău. Intre altele am învățat și unele cântece scurte de tot, pe care le am însemnat în carnetul meu, pe când mă găseam încă pe băncile gimnaziului Königgrätz de jalnică pomenire. Este vorba de unele care se cântă (sau se cântau) jucându-se cadrilul și așa numită *Beseda*, un dans de salon, asemănător cadrilului. Socotindu-le toate aceste cântece, mai lungi și mai scurte, învățate din partea lor până acuma, iacă-mă ajuns la cifra 32!“

La sfârșitul scrisorii, expediată abia la 22 Februar, îmi spune că numărul cântecelor învățate de studenții români, a trecut de 50.

Ultima scrisoare a lui Jarník, adresată mie este din 7 noembrie 1922, după care, peste câțva timp, am aflat despre moartea lui.

*

În 1928 am fost la Praga

Nu s'ar fi putut concepe să nu mă abat pe la casa în care a trăit Jarník, locuită încă și atunci de familia lui.

Am fost impresionat de cultul familiei pentru bătrânul savant dispărut.

Pretutindeni tablouri și fotografii de ale lui; diplome de ale diferitelor societăți din care făcea parte, împodobeau pereții; fotoliul în care-și făcea el siesta, lângă fereastra dela stradă, neclintit la locul lui; în toată casa liniște precum trebuie să fi fost pe vremea când glasul blând al doamnei Jarník, va fi șoptit copiilor: „liniște copii, că lucrează tata“.

Am manifestat către Doamna Jarník dorința ce aveam de a răsfoi corespondența marelui filo-român, care a fost președintele ei soț, corespondență în care mă așteptam să găsesc scrisori de ale lui Lambrior, fostul meu profesor.

Cu o bunătate, pentru care i-am rămas recunoscător, D-sa mi-a pus la dispoziție un vraf întreg de pachete cu scrisori -- mai mult de o mie scrisori -- care au acoperit o masă întreagă. Pachetele, rânduite după alfabet, m'au îngăduit să le

răsfoiesc în trei zile dearândul. Ar fi fost cu neputință să le citesc pe toate; ajutat însă de o listă, alcătuită de bătrână, am cercetat mai atent corespondența care mă interesa. Lambrior era trecut în listă, cu o scrisoare, dar n'am găsit-o; va fi fost rătăcită în vreun alt pachet, sub altă literă.

Mulțimea aceasta de scrisori, păstrate de Jarník, nu cuprindea tot ce a primit el, în cursul vieții lui; în pachetele acestea nu erau scrisorile dela familie, dela copii, dela prietenii ce nu scriau românește, sau despre lucruri privitoare la limba și literatura românească. Alte pachete vor fi fost ascunzând această altă comoară.

Cele peste o mie de scrisori românești, ce s'au perândat pe sub ochii mei în trei jumătăți de zi, au fost adreșate lui Jarník, de 305 persoane.

Trei sute și cinci oameni, cu cari Jarník a întreținut corespondență; fiecare scrisoare primită de el, era un răspuns la una de ale lui, sau a motivat un răspuns al lui.

Această mare mulțime de scrisori este de două categorii.

Dela deslănțuirea războiului, în 1914, până după inchierea păcii, toți soldații de origină români prizonieri prin Praga, sau răniții în spitalele de acolo, l-au cunoscut pe Jarník, și au profitat de bunătatea lui, de îngrijirile lui, și unii chiar de dărnicia lui.

Pe mulți i-a adăpostit în locuința lui; pe cei din spitale i-a mângâiat și i-a ajutat suflându-le. Li dădea cărți românești să citească, și aceluia prea

obosiți. Ii citea el singur, anumite ceasuri pe zi, ca să-i distreze.

Mulți dintre aceștia, ajunși la vetrele lor, i-au scris lui Jarník, mulțumindu-i. Scrisorile acestea își au importanța pentru dovedirea unui sentiment de recunoștință, prea puțin răspândit în oarecare pături ale societății.

A doua categorie din corespondența lui Jarník, scrisorile intelectualilor, are o altă importanță: dragostea nemărginită a profesorului din Praga pentru limba românească. Numai de dragul de a scrie românește, și de a sta de vorbă cu Românii, a întreținut el un schimb de scrisori așa de viu, care pentru alții ar fi fost obositor.

Ar fi greu să înșir numele tuturor persoanelor din lunga listă ce mi-a dat buna Doamnă Jarník; în trecut, și dintre cei mai cunoscuți prin activitatea lor intelectuală, și în ordine alfabetică, pot cita numele următoare: Bariț, Ilie Bărbulescu, I. Bianu, I. Bogdan, Burada, Caragiali, Caraiani, Ovid Densușianu, Nicu Gane, Gaster, Iosif, Mite Kremnitz, Maiorescu, Mehedinți, Naum, D. Onciul, Odobescu, Sextil Pușcariu, Slavici, Lazăr Șăineanu, Tikin, Grigore G. Tocilescu, Nicu Xenopol, Zane, și alții. Unii dintre cei uitați, au multe scrisori în pachetele păstrate, cu atâta îngrijire, de soția demnă a savantului străin, care ne-a iubit așa de sincer și desinteresat.

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

Nr.	Nr.
17. Rătăcirii bolșeviste de MAIOR I. MIMA.	47. Cultura tomatelor de I. ISVORAN
20. Răsădnița și plantele din răsăd de V. SADOVEANU.	48. Rețete pentru gospodina de MAICA RALUCA.
22. Meșteșugul vopsitului cu buruien de ART. GURUVEL.*	49. Lingoarea de DR. I. DUMITRESCU.
24. Păstrarea cărnii de porc de G. GHEORGHIU.*	50. Blenoragia sau sculamentul de DR. N. IOAN.
29. Beția de DR. EMIL GHEORGHIU.	51. Practica agricolă de A. BEJENARIU.
33. Mama și copilul de PROF. M. MANICATIDE.*	52. Apa de băut de DR. I. BALTEANU.
36. Omul și societatea de AL. GIUGLEA.	53. Tifosul exantematic de TUDOR DUMITRESCU.
37. Bucătăria sătenilor de MARIA GEN. DOBRESCU.*	54. Boalele animalelor de I. POPU CÂMPEA U.
38. Sfecia de zahăr de C. LACRIȚEANU.	55. Lucrări din pănușile de porumb de TITUS G. MINEA.
39. Ingrășarea pământului de I. M. DOBRESCU.	56. Cartoful de I. POPU-CÂMPEANU.
40. Friguri de bălă de DR. T. DUMITRESCU.	57. Cum să trăim de DR. F. GRUNFELD.
41. Banul de A. GIUGLEA.	58. Lucrări din pae și sorg de TITUS G. MINEA.*
42. Staturi practice de ING. A. SCHORR.	59. Insectele vătămătoare pentru arborii noștri roditori de GH. FIŢEȘCU.*
43. Lămurirea calendarului de A. GIUGLEA.	60. Vaca cu lapte de M. GĂȚAN.*
44. Coniunctivita granuloasă de DR. GLAVAN.	61. Mierea și Ceara de CONST. IONESCU CRISTEȘTI.*
45. Buruien de ieac de A. VOLANSCHI.	62. Indrumări agricole de C. IONESCU CRISTEȘTI.*
46. Staturi casnice de MAICA RALUCA.	63. Creșterea păsărilor de PETRONIDA BEJAN.*
	64. 101 feluri din ouă de SANDA MARIN*

Seria C. „DIN LUMEA LARGĂ“.

Nr.	Nr.
3. Munții Apuseni de M. DAVID.*	27. Valea Jiului din Ardeal de P. HOSSU-LONGIN.
5. Bucovina de I. SIMIONESCU.*	29. Țara Bârsel de N. ORGHIDAN.
6. Basarabia de G. NASTASE.*	29. Vechiul ținut al Sucevei de V. CIUREA.
7. Dobroea de C. BRATĂSCU.*	30. Macedo-România de TACHE-PAPAHAGI
10. Viața în adâncul mării de C. MOȚAȘ.	31. Românii din Banatul Jugoslav de FR. BIZEREA.
11—12. A. Șaguna de I. LUPAȘ.*	32. Coasta de Azur de I. SIMIONESCU.*
14. Românii de peste Nistru de V. HAREA.*	33. Elveția de TRAIAN G. ZAHARIA.
16. Lituania de G. NASTASE.	34. Maramureșul de GH. VORNICU.
19. Românii din Ungaria de I. GEORGESCU.	35. Austria de I. SIMIONESCU.
20. Jud. Turda Arleş de I. MUREȘEANU.	36. Belgia de TRAIAN G. ZAHARIA.
21. Țara Hațegului de GAVRIL TODICA.	37. Af anistanul de I. SIMIONESCU.
22. Spiru C. Haret de I. SIMIONESCU.	38. Anastasia Șaguna de DR. I. LUPAȘ.
23. Danemarca de MAGDA D. NICOLAESCU.*	39. Blajul de ALEX. LUPFANU-MELIN.*
24. N. Milescu în China de I. SIMIONESCU.	40. Marea Neagră de DR. I. LEȚI.
25. Cetățile moldovenești de pe Nistru de APOSTOL D. CULEA.	41. Pe urmele lui Robinson Crusoe de I. SIMIONESCU.*
26. Românii din Bulgaria de EM. BUCUȚA.	42. Din Norvegia de I. CONEA.*
	43. Din vremea lui Ștefan cel Mare de GEN. R. ROSETTI.*
	44. Japonia de I. SIMIONESCU.*

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

Nr.

45. **Olarul Savant** de I. SIMIONESCU.*
46. **Intr-o mănăstire din Himalaya** de MIRCEA ELIADE.*
47. **Dănilă Apostol** de N. P. SMOCHINĂ.*
48. **Govora și Călimănești** de I. SIMIONESCU.*
49. **Sgările norii New-Yorkului** de PETRU COMARNESCU.*
50. **Nicolae Bălcescu de V. SASSU.***
51. **Țara visurilor Impletrite (EGIPTUL)** de MIR. EA HEROVANU.*
52. **Gh. I. Donici** de GEN. R. R. ROSETTI.*
53. **A. Odobescu** de AL. TZIGARA-SAMURÇAȘ.*
54. **Banatul** de PROF. D. IZVERNICEANU.*
55. **Țara Zarandului** de G. CAMBER.*

Nr.

56. **Iordache Golescu** de N. BĂNESCU*
57. **Bucureștii** de V. MIHĂILESCU.*
58. **Turismul de AUREL PIȚU.***
59. **Absinția** de I. SIMIONESCU.*
60. **Polonia** de I. SIMIONESCU.*
61. **Date istorice și culturale din România** de CRONICAR.*
62. **Carmen-Syva (TEKIRGHIOI)** de DR. COCA ODESEANU*
63. **Gh. Coșbuc** de V. M. SASSU*
64. **A. Philippide** de I. IORDAN*
65. **N. Gane** de A. GOROVEI*
66. **Lecturi geografice.—Asia** de I. SIMIONESCU.*
67. **H. Machlaveli** de VL. BOANTĂ*
68. **Gh. Lazăr** de PAUL PAPODOPOLO.*
69. **I. Urban-Jarnik** de A. GOROVEI*

Seria D. „ȘTIINȚĂ APLICATĂ“.

Nr.

1. **Fabricarea săpunului** de A. SCHÖRR.
2. **Motorul Diesel** de ING. CASETTI.*
3. **Industria Parfumului** de E. SEVERIN
- 4—5. **Aerul Ilicid** de ILIE MATEI.
6. **Industria Azotului** de L. GATON.
- 7—9. **Locomotiva** de ING. CASETTI.*
10. **Aeroplanul** de DR. V. ANASTASIU.
11. **Baloane și Dirijabile** de C. MIHĂILESCU.
12. **Betonul Armat** de ING. N. GANEA.
13. **Gări și trenuri** de G. ȘIADBEI
16. **Țiparul** de VASILE ROMĂNESCU.
17. **Ce se scoate din cărbuni** de C. V. GHEORGHIU.
18. **Industria materiilor colorante** de G. A. FLOREA.
19. **Fotografia** de CĂP. DR. M. ZAPAN.

Nr.

20. **Industria zahărului** de G. I. BĂBOIANU.
21. **Șase montaje de radio** de CĂP. DR. M. ZAPAN.
22. **Cinematografia** de CĂP. M. ZAPAN.
23. **Automobilul de CĂPIT. DE AVIAȚIE** M. PANTAZI.
24. **Fabricarea sticlei** de G. A. FLOREA.
25. **Gazele otrăvitoare** de CĂP. DR. M. ZAPAN.*
26. **Impăierea păsărilor** de N. C. PĂNESCU.
27. **Legatul cârților** de I. CARAMĂLĂU.*
28. **Innotul** de P. EPUREANU.*
29. **Scoaterea peteilor** de VICTORIA A. VELCULESCU.*
30. **Cum navigă corăbiiile** de SPARDECK.*
31. **Pianorul** de ING. G. LIPOVAN.*

RĂSPÂNDIȚI

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

E cea mai trebuitoare bibliotecă. Unică prin varietatea cuprinsului, prin ieftinătate, este la îndemâna oricui. S'a dovedit o adevărată enciclopedie. Aduce foloase specialistului, dându-i noțiuni clare din alte domenii; procură cunoștințe folositoare celui care nu se restrânge numai la cartea de școală. Biblioteca se adresează tuturor, la ori ce vârstă, căci e instructivă, educativă și practică.